

The article presents different approaches to the teaching of second language writing and deals with the difficulties of teaching content in academic writing.

УДК 37.01:811

Мологай Л. А.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються і аналізуються форми і методи особистісно-орієнтованого навчання, що сприяють формуванню професійної спрямованості студентів інженерних спеціальностей.

Постановка проблеми. Головною метою вищої інженерної освіти в Україні є створення умов для розвитку та самореалізації кожної особистості з навичками до творчої діяльності та безперервної освіти впродовж усього життя. У відповідності з цим виникає потреба у вирішенні проблеми – сформувати необхідні умови для того, щоб майбутній інженер був носієм високих духовних загальнолюдських цінностей, в основі яких є пріоритетність гуманізму, моральності, повне розкриття творчого потенціалу особистості, реалізація здібностей і талантів.

Професійна діяльність включає активний особистісно-професійний розвиток, невід'ємною складовою якого є розвиток професійної спрямованості особистості фахівця. Високий рівень професійної спрямованості забезпечує відповідність до вимог професії, що в наш час соціально-економічних перетворень швидко змінюються та ускладнюються. Виникає потреба в фахівцях, що вирізняються сформованістю професійних принципів, поглядів, переконань, інтересів, бажань та мотивів діяльності.

Поставлене завдання вимагає від вищої школи організації пошуку педагогічних шляхів підвищення ефективності професійної спрямованості особистості студентів, визначення шляхів його постійного формування протягом усього періоду навчання в ВНЗ.

Особливістю сучасної освіти є її гуманітарно-особистісна спрямованість, коли важливе місце відводиться розвитку та духовно-культурному розвитку особистості. Суттєвою складовою культурного процесу є освоєння цінностей світової культури, що вимагає вивчення іноземних мов. Зміни у ставленні до вивчення іноземної мови пов'язане також з процесами глобалізації, інтеграцією України в європейський простір, поверненням до гуманітарних цінностей. У таких умовах знання іноземної мови дає можливість розширення міжкультурних комунікацій, а отже, і є необхідною умовою професійного становлення майбутніх фахівців.

Отже, актуальність даної проблеми полягає у вирішенні суперечності між необхідністю формування професійної спрямованості майбутніх інженерів у процесі вивчення іноземної мови та недостатнім дослідженням відповідних умов у педагогічній теорії та практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі виховання професіоналів у процесі навчання іноземної мови присвячені роботи О.Л.Бердичевського, Л.К.Гейхман та І.С.Клейман, О.І.Горбуненко, Г.О.Китайгородської, Н.В.Пуставалової. Коло питань, порушене зазначеними авторами, досить широке, проте проблема формування професійної спрямованості майбутнього інженера досі залишається невисвітленою.

Формулювання цілей статті. Завданням даної статті є визначити необхідні умови, форми і методи аудиторної та самостійної роботи з іноземної мови, які забезпечують формування професійної спрямованості студентів інженерних спеціальностей.

Проблемі професійної спрямованості у педагогіці та психології присвячено чимало досліджень провідних вчених: А.О.Вербицького, Н.В.Кузьміної, А.П.Сейтешева,

В.О.Сластьоніна, Н.Ф.Тализіної та інших. Дослідженнями різних аспектів професійної спрямованості займалися такі вчені, як С.Я.Батишев, В.І.Ковальов, Ю.П.Платонов, С.Л.Рубінштейн. Складність і багатогранність поняття «професійна спрямованість» обумовила розмаїтість суджень про його природу й особливості формування.

Незважаючи на чималу кількість визначень цього поняття, спільним у більшості авторів є розуміння професійної спрямованості як позитивного вибіркового ставлення до професії та схильність працювати за даною професією. Професійна спрямованість як узагальнена форма ставлення до професії охоплює приватні, локальні оцінки суб'єктом ступеня привабливості чи непривабливості професійної діяльності, її змісту й умов здійснення. У процесі навчання та засвоєння цієї діяльності таке бачення видозмінюється і стає адекватним образом майбутньої професії. Становлення і розвиток стійкої професійної спрямованості особистості студента впливає на внутрішню перебудову його потреб, мотивів, потягів, норм поведінки, свідоме засвоєння професійних вимог.

Виклад основного матеріалу. У тих соціально-економічних відносинах, що існують зараз в Україні, коли діють ринкові фактори, конкуренція і промисловий спад, особливу роль у професійній праці відіграють ефективність професійної діяльності, конкурентоспроможність, компетентність спеціаліста, його професійна майстерність, які в цілому визначають індивідуально-творчі рівні самореалізації особистості. Саме тому проблема індивідуалізації підготовки майбутніх інженерів, її особистісно-орієнтований характер висувається на перший план як пріоритетна тенденція в питаннях вдосконалення професійно-технічної освіти.

На сучасному етапі виникає необхідність у застосуванні гуманістично орієнтованої освіти в процесі вивчення іноземної на інженерних спеціальностях, створенні середовища для всебічного розвитку особистості, розробці інноваційних моделей навчального процесу та відповідних педагогічних технологій [5, с.138].

Вивчення та аналіз практики показав, що мотивація студентів у процесі вивчення іноземної мови на інженерних спеціальностях орієнтована в більшій мірі на професійну діяльність та в меншій мірі – на особистісне самовизначення та саморозвиток. Потреби студентів у комунікативно-мовній діяльності під час вивчення іноземної мови реалізується не повністю, що можна пояснити недостатньою реалізацією в практиці навчання особистісно-орієнтованих технологій.

Кафедрою романо-германських мов Хмельницького національного університету активно впроваджується використання особистісно-орієнтованих технологій на заняттях з англійської мови для студентів 1-2 курсів інженерних спеціальностей.

Концептуальною основою технологій особистісно-орієнтованого навчання іноземної мови, на нашу думку, є ціннісне ставлення до студента як суб'єкта пізнання, творчості, опора на самостійність, ініціативу; актуалізація творчого потенціалу; механізмів самореалізації, саморозвитку, саморегуляції, його інтеграції у суспільство.

Змістовий компонент технологій особистісно-орієнтованої освіти збагачується включенням у зміст навчання універсальних загальнолюдських, загальнонаціональних та регіональних цінностей культури; поповнюється життєвими проблемами студентів; посилюється практична спрямованість вивчення іноземної мови як мови спеціальності та розмовно-комунікативного спілкування (країнознавча, побутова тематика).

Реалізація технологій відбувається за допомогою використання колективних форм роботи між студентами, організації ділових, рольових ігор, дискусій з проблем реального життя та майбутньої професійної діяльності; організації міжособистісного спілкування, діалогу, полілогу; створення сприятливого емоційного фону для активізації внутрішніх джерел саморозвитку особистості; психолого-педагогічної підтримки. «Ділові та рольові ігри у ВНЗ виступають не стільки засобом перевірки засвоєного теоретичного матеріалу, скільки засобом розвитку особистості майбутнього спеціаліста будь-якої галузі» [4, с.76].

У відповідності до даної моделі особистісно-орієнтованих технологій головними умовами у навчанні студентів інженерних спеціальностей іноземної мови є процеси, які

стимулюють самовизначення та самореалізацію студентів та забезпечують їх професійно-особистісний розвиток.

Перша умова полягає у тому, що навчання іноземної мови будується на основі системи цінностей професійної та особистісної спрямованості: професійної компетентності та потреби у самореалізації та самовираженні, культури та творчості, взаєморозуміння, духовності та моральності. З цією метою створюються ситуації для обговорення професійно-орієнтованих текстів для студентів різних спеціалізацій, але з виділенням культурологічних, ціннісно-гуманітарних аспектів.

Відповідно до другої умови змістовий компонент технології навчання іноземної мови наповнюється особистісним змістом. Заняття присвячені конкретним темам, пов'язані не лише зі збагаченням загальної культури студентів, а й з посиленням професійних інтересів. У текстах подаються діалоги, спрямовані на розвиток монологічного та діалогічного мовлення. Завдання носять творчий характер та мають на меті формування професійно важливих вмінь та навичок роботи з фаховою літературою.

Гуманітарна спрямованість навчання іноземної мови здійснюється за рахунок того, що проблеми, які розглядаються, виводяться на рівень особистісних цінностей (професійна компетентність як особистісна якість, як можливість самореалізації у житті, праці, суспільстві, орієнтованість у спеціальних знаннях як можливість участі у міжнародних проектах і т.д.).

По-третє, в процесі оволодіння іноземною мовою студентам необхідна допомога та підтримка викладача, щоб забезпечити перехід від об'єктної до суб'єктної поведінки, що виявляється у ціннісному самовизначенні, адаптації в процесі професійного особистісного розвитку.

Навчання студентів іноземній мові з використанням особистісно-орієнтованих технологій дозволяє визначити умови їх впливу на процеси професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців:

- вивчення іноземної мови наповнюється особистісним змістом;
- актуалізуються механізми професійно-особистісного розвитку студентів (самопізнання, самооцінка, самоствердження);
- забезпечується реалізація принципів професійної компетенції, індивідуалізації;
- стимулюється самостійна робота студентів;
- реалізуються пріоритети гуманітарно-особистісного підходу під час занять, коли в ролі суб'єкта виступає студент, а мета пов'язана з перспективами його професійно-особистісного розвитку як майбутнього фахівця;
- широке використання комунікативних форм та методів навчання (діалог, диспут, ділові ігри та інш.);
- реалізація індивідуально-творчого підходу до студентів під час вивчення іноземної мови.

Особистісно-орієнтовані технології вивчення іноземної мови на інженерних спеціальностях дозволяють студенту стати справжнім суб'єктом діяльності, створюють умови для визначення змісту, цінностей, вибору способів професійно-особистісного становлення.

Використання особистісно-орієнтованих технологій на заняттях іноземної мови сприяє якісному покращенню процесу професійної підготовки майбутніх інженерів та в перспективі має стати невід'ємною частиною організації навчально-виховного процесу з метою його вдосконалення, а також розробки нових навчальних планів та програм.

Література:

1. Бех І.Д, Особистісно-зорієнтоване виховання – нова освітня філософія / І.Д.Бех // Педагогіка толерантності. – 2001. – №1. – С.16-19.
2. Ермолаєва Е.А. Личностно-ориентированный подход при обучении: Опыт работы преподавателя английского языка / Е.А.Ермолаева // Специалист. – 2001. – №4. – С. 13.

3. Крюкова Д.Ф. Професійна підготовка спеціаліста і самореалізація його особистості в інженерно-технічній діяльності / Д.Ф.Крюкова // Психологія праці та професійної підготовки особистості. – Хмельницький: ТУП, 2001. – С. 223.
4. Мотиваційне та емоційне стимулювання студентів-нефілологів у процесі навчання / Р.Бужикова, Р.Бужиков // Вища освіта України. – 2004. – №4. – С. 73-76.
5. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти / За ред. Л.Товажнянського, О.Романовського // Зб. Наук. Праць – Вип.4. – Харків:НТУ «ХП», 2002. – С. 138-139.
6. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості / В.В.Рибалка // Навч. посібник. – К., ІЗМН, 1996. – 236 с.

В статье рассматриваются и анализируются формы и методы личностно-ориентированного обучения способствующие формированию профессиональной направленности студентов инженерных специальностей.

The article deals with the forms and methods of individual-oriented training which favour the forming of professional orientation of engineering students.

УДК 681.816.2(075.8)

Мозгальова Н. Г.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УСПІШНОСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті розкриваються теоретичні основи інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики, визначаються концептуальні ідеї та принципи навчання, обґрунтовуються суперечності, що заважають розв'язанню означеної проблеми.

Постановка пролеми. Глибинні і динамічні перетворення в суспільному житті України потребують відповідних змін у підготовці педагогічних кадрів для усіх галузей освіти і науки. Про необхідність підвищення професійного та загальнокультурного рівня випускників наголошується в Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті. Стратегічними напрямками реорганізації вищої освіти є: формування національних та загальнолюдських цінностей; підвищення якості підготовки фахівця; оновлення змісту освіти та форм організації навчально-виховного процесу; інтеграція вітчизняної освіти в європейський та світовий освітній простір. Професійна підготовка кадрів – спеціалістів різних галузей у будь-якій країні – є надзвичайно важливим завданням держави. Це, безумовно, довгий і тривалий процес, а його основи мають закладатися вже у вищому навчальному закладі, який, реалізуючи свої виховні функції прищеплює прагнення до знань, орієнтує молодих людей на освоєння професійних навичок, сприяє формуванню устремлень, пов'язаних з бажанням досягнення життєвого успіху і відповідного соціального стану.

Сучасна система вищої мистецької освіти повинна забезпечити навчання і виховання вчителя музики з відповідним для потреб суспільства рівнем професійної компетентності, розвитком виконавських і творчих здібностей. Проблема інструментально-виконавської підготовки майбутніх вчителів музики актуалізується у зв'язку з збагаченням, розширенням циклу мистецьких дисциплін, а також усвідомленням того, що музика є універсальним засобом передачі та об'єктивізації мистецьких знань. Інструментально-виконавська (фортепіанна) підготовка є необхідною складовою фахової підготовки вчителя музики, найбільше сприяє індивідуальному та професійному зростанню його особистості в єдності набуття спрямованості мотивів, досягнення музично-виконавської компетентності, озброєння музично – педагогічними знаннями,